

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annettua lakia.

Esityksen mukaan lakiin lisättäisiin viittaus sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettuun lakiin. Esityksen tavoitteena on korjata biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain välillä vallitseva epäjohtonmukaisuus.

Lisäksi jätteitä ja tähteitä, biologista monimuotoisuutta sekä kasvihuonekaasupäästövähennystä koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi Euroopan komission Suomelle osoittaman perustellun lausunnon johdosta.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	4
2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö.....	4
3 Nykytila ja sen arviointi.....	5
3.1 Kansallinen lainsäädäntö.....	5
3.1.1 Laki sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta.....	5
3.1.2 Laki biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista	5
3.2 Nykytilan arviointi	6
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	7
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	7
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	8
4.2.1 Yleistä	8
4.2.2 Taloudelliset vaikutukset	8
4.2.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	8
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	9
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	9
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	10
6 Lausuntopalaute	10
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	10
8 Voimaantulo	11
9 Toimeenpano ja seuranta	12
10 Suhde muihin esityksiin.....	12
10.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	12
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	12
LAKIEHDOTUS	14
Laki biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain muuttamisesta	14

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Energiatuotteiden verotus perustuu sekä nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annettuun lakiin (1472/1994) että sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettuun lakiin (1260/1996, jäljempänä *sähköverolaki*). Liikenteessä käytettävä biokaasu säädettiin valmisteveron alaiseksi sähköverolakia koskevalla muutoslalla (1215/2021) vuoden 2022 alussa samalla kun uusiutuvien polttoaineiden jakeluvaihte laajeni koskemaan liikennekäytössä olevaa biokaasua. Lämmityksessä, työkoneissa ja kiinteästi asennetuissa moottoreissa käytettävä biokaasu (jäljempänä myös *lämmitys- ja työkonebiokaasu*) puolestaan säädettiin verolliseksi tuotteeksi sähköverolain muutoslalla (958/2022) vuoden 2023 alusta alkaen.

Lämmitys- ja työkonebiokaasun verotus on kolmiportainen. Valmistevero koostuu ympäristöperusteisen energiaveromallin mukaisesti energiasisältöverosta ja hiilidioksidiverosta. Ei-kestävistä lämmitys- ja työkonebiokaasusta maksetaan maakaasun verotusta vastaavaa vero. Kestävyyssuhteet täyttävän R-luokan biokaasun hiilidioksidivero on puolitetty. Jätteistä, tähteistä, lignoselluloosasta ja syötäväksi kelpaamattomasta selluloosasta tuotettu T-luokan mukainen biokaasu on hiilidioksidiverotonta.

Jotta lämmitys- ja työkonebiokaasu voitaisiin katsoa kestäväksi, on biokaasun täytettävä biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttolaitteista annettussa laissa (393/2013, jäljempänä *kestävyyssuhteet*) säädettyjä kestäväyskriteerit. Kestävyyden osoittamiseksi toimija tarvitsee Energiaviraston hyväksymän kestäväysjärjestelmän. Kestävyyssuhteet on luonteeltaan ennen kaikkea puitelaki, jonka säännösten soveltaminen perustuu muualla lainsäädännössä säädettyyn velvoitukseen tai valtionavustuspäätökseen. Säädökset, joihin kestäväyslakia sovelletaan ja joihin sisältyy kestäväysvaihtoehto on listattu kestäväyslain 2 §:ään. Edellä mainitun sähköverolain muutoksen (958/2022) yhteydessä kestäväyslain ei sisällytetty viittausta sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettuun lakiin. Puuttuvan viittauksen vuoksi sähköverolain mukaiset verovelvolliset eivät täytä kestäväyslain 4 §:n 13 kohdassa säädettyä toiminnanharjoittajan määritelmää eivätkä siten ole oikeutettuja hakemaan kestäväysjärjestelmän hyväksymistä Energiavirastolta. Kestäväysjärjestelmän avulla toiminnanharjoittaja voi osoittaa polttoaineiden tuotannossa käytettyjen raaka-aineiden kestäväyskriteerien täyttyminen. Kestäväyslain ja sähköverolain keskinäisestä epä johdonmukaisuudesta johtuen, lämmitys- ja työkonebiokaasun kestäväyskriteerien osoittaminen ei käytännössä ole mahdollista. Sääntelyn epä johdonmukaisuuden takia kestäväyslakia on tarpeen muuttaa.

Esitys liittyy myös Suomen 19.4.2023 vastaanottamaan komission perusteltuun lausuntoon, jolla komissio on jatkanut Suomea vastaan aiemmin aloittamaansa rikkomusmenettelyä, joka koskee uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämiseksi annetun direktiivin (EU) 2018/2001 (jäljempänä *RED II – direktiivi*) täytäntöönpanoa. Komissio katsoo perustellussa lausunnossaan, että Suomi ei ole toteuttanut kaikkia tarvittavia toimenpiteitä noudattaakseen RED II –direktiiviä, eikä se ole ilmoittanut tällaisista toimenpiteistä komissiolle. Perusteltu lausunto sisälsi useita RED II –direktiivin 29 artiklassa säädettyjä kestäväyskriteerisääntöjä, jotka komission näkemyksen mukaan on täytäntöön pantu puutteellisesti Suomessa. Perusteltu lausunto koski 29 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohtaa, 29 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan viimeistä virkettä, 29 artiklan 1 kohdan kolmatta alakohtaa, 29 artiklan 3 kohdan d alakohtaa, 29 artiklan 4 kohdan toista alakohtaa, ja 29 artiklan 10 kohdan toista alakohtaa ja 30 artiklan 2 kohtaa. Kohdat on pääosin pantu täytäntöön kestäväyslain perusteluilla. Komission näkemyksen mukaan kestäväyslain perustelut eivät ole luonteeltaan sitovia, minkä vuoksi

se katsoi, että kohtia ei ole saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä. Perustellun lausunnon johdosta kestävyyslakia on tarpeen muuttaa sisällyttämään puuttuvat direktiivin säännökset. Suomi totesi vastauksessaan perusteltuun lausuntoon, että sen on tarkoitus antaa kestävyyskriteereitä koskeva hallituksen esitys eduskunnalle syksyn 2023 aikana ja lakimuutosten olisi tarkoitus tulla voimaan vuoden 2024 alkuun mennessä.

1.2 Valmistelu

EU-säädöksen valmistelu

RED II –direktiivi astui voimaan 11 päivänä joulukuuta 2018. Jäsenvaltioiden oli saatettava RED II –direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 30.6.2021 (RED II –direktiivi 36 artikla). Direktiivin valmistelu on kuvattu hallituksen esityksessä (HE 70/2020 vp.) eduskunnalle laiksi biopolttoaineista ja bionesteistä annetun lain muuttamisesta s. 4-5.

Hallituksen esityksen valmistelu

Hallituksen esitys on valmistelu työ- ja elinkeinoministeriössä.

Viime vaalikaudella annettiin biopolttoöljyn käytön edistämisestä annetun lain ja kestävyyslain muuttamisesta koskeva hallituksen esitys (HE 297/2022 vp.), joka sisälsi nyt ehdotettua muutosta sähköverolakia koskevan viitauksen lisäämiseksi. Esitys kuitenkin raukesi keväällä 2022 vaalikauden päättyessä.

Esitys on kiireellinen Euroopan komission rikkomusmenettelystä johtuen. Esityksen kiireellisuuden vuoksi on jouduttu poikkeamaan kuulemista säädösvalmistelussa koskevista ohjeista liittyen lausuntoajan pituuteen. Luonnos hallituksen esitykseksi on ollut lausunnolla 28.8.–10.9.2023. Lausuntoa pyydettiin esityksen kannalta keskeisiltä ministeriöiltä, viranomaisilta, etujärjestöiltä ja muilta sidosryhmiltä. Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat valtioneuvoston hankeikkunan julkisessa palvelussa osoitteessa <https://valtioneuvosto.fi/hankkeet> tunnuksesta TEM024:00/2023.

[Esitys on ollut tarkastettavana oikeusministeriön laintarkastuksessa]

2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

RED II-direktiivillä (EU) 2018/20011 luodaan EU:n yhteiset puitteet uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian edistämiseksi. Direktiivissä asetetaan sitova unionin tavoite, joka koskee uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian kokonaisosuutta energian kokonaisloppukulutuksesta unionissa vuonna 2030. Direktiivi sisältää myös säännöt uusiutuvista lähteistä tuotettavalle sähkölle myönnettävästä taloudellisesta tuesta, itse tuotetun tällaisen sähkön kulutuksesta, uusiutuvan energian käytöstä lämmitys- ja jäähdytysalalla ja liikennealalla, jäsenvaltioiden välisestä sekä jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisestä alueellisesta yhteistyöstä, alkuperätakuista, hallinnollisista menettelyistä sekä tiedottamisesta ja koulutuksesta. Lisäksi siinä vahvistetaan kestävyyskriteerit ja kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksiä koskevat kriteerit biopolttoaineille, bionesteille ja biomassapolttoaineille.

Direktiivin sisältö on kuvattu hallituksen esityksessä (HE 70/2020 vp.) eduskunnalle laiksi biopolttoaineista ja bionesteistä annetun lain muuttamisesta s. 6-8.

3 Nykytila ja sen arviointi

3.1 Kansallinen lainsäädäntö

3.1.1 Laki sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta

Sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetussa laissa säädetään sähkön, kivihiilen, polttoturpeen, maakaasun, biokaasun, mäntyöljyn ja lain 2 a §:ssä tarkoitettujen tuotteiden valmisteverosta. Energiatuotteiden valmistevero muodostuu energiasisältöverosta ja hiilidioksidiverosta. Energiasisältövero perustuu polttoaineen energiasisältöön ja hiilidioksidivero polttoaineen elinkaarenaikaisiin päästöihin. Lisäksi lähes kaikista energiatuotteista kannetaan huoltovarmuusmaksu.

Sähköverolain säännökset pohjautuvat energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskevan yhteisön kehityksen uudistamisesta annettuun neuvoston direktiiviin 2003/96/EY, jäljempänä *energiaverodirektiivi*. Direktiivissä vahvistetaan sähkön, kaikkien moottoripolttoaineiden ja useimpien lämmityspolttoaineiden verotusta koskevat Euroopan unionin säännöt.

Sähköverolain muutoslailla (958/2022) lämmitys- ja työkonebiokaasulle säädettiin valmistevero, joka muiden verotettavien energiatuotteiden tavoin muodostuu biokaasun ominaisuuksien perusteella energiasisältö- ja hiilidioksidiverosta sekä huoltovarmuusmaksusta. Kestävyysskriteerit täyttävän biokaasun hiilidioksidivero on puolitettu (R-veroluokka) ja jätteistä, tähteistä, lignoselluloosasta ja syötäväksi kelpaamattomasta selluloosasta valmistettu biokaasu on vapautettu kokonaan hiilidioksidiverosta (T-veroluokka).

Valtiontukisääntelyyn liittyvät epävarmuudet ovat olleet pääasiallinen syy lämmitysbiokaasun verotusmuutoksiin. Sähköverolain muutokseen johtaneita tekijöitä on kuvailtu tarkemmin hallituksen esityksessä energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamisesta (HE 152/2022 vp.), s. 9-11.

3.1.2 Laki biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista

Biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetussa laissa säädetään biopolttoaineiden, bionesteiden ja biomassapolttoaineiden kestävyyskriteereistä ja niiden täyttymisen osoittamisesta. Sääntely perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä ((EU) 2018/2001).

Kestävyyslakia sovelletaan lain 2 §:n 1 momentin mukaan biopolttoaineisiin, bionesteisiin ja biomassapolttoaineisiin sen mukaan kuin uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetussa laissa (446/2007), nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetussa laissa, päästökauppalaisissa (311/2011), lentoliikenteen päästökaupasta annetussa laissa (34/2010), eräiden polttoaineiden elinkaarenaikaisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä annetussa laissa (170/2018) ja biopolttoöljyn käytön edistämisestä annetussa laissa (418/2019) säädetään. Lakia sovelletaan myös mainitun pykälän 2 momentin mukaan silloin, kun sitä edellytetään valtionavustuspäätöksessä.

Kestävyyslain muutoslaki (967/2020) tuli voimaan 1.1.2021. Muutoslailla laajennettiin kestävyyslain soveltamisalaa koskemaan muun muassa kiinteitä ja kaasumaisia biomassapolttoaineita sähkön, lämmityksen ja jäähdytyksen tuotannossa.

Vaikka kestävyyslaki on luonteeltaan edelleen ensisijaisesti puitelaki, kestävyyslain muutoslailla kestävyyslakiin sisällytettiin velvoite niille toiminnanharjoittajille, joilla ei ollut muuhun

lainsäädäntöön tai valtionavustuspäätöksen perustuen velvollisuutta osoittaa biomassapolttoaineiden kestävyyskriteerien täyttymistä. Kestävyyslain 2 a §:n mukaan jos toiminnanharjoittajalla ei ole muun lainsäädännön tai valtionavustuspäätöksen perusteella velvollisuutta osoittaa biomassapolttoaineiden kestävyyttä, on sen kuitenkin osoitettava, että biomassapolttoaineet täyttävät tässä laissa säädetyt kestävyyskriteerit, jos se käyttää niitä sähköä, lämmitystä ja jäähdytystä tuottavassa laitoksessa, jonka kokonaislämpöteho on vähintään 20 megawattia kiinteiden biomassapolttoaineiden tapauksessa ja 2 megawattia kaasumaisten biomassapolttoaineiden tapauksessa.

Toiminnanharjoittajan määritelmä vaikuttaa merkittävästi kestävyyslain soveltamiseen. Kestävyyslain 4 §:n 13 kohdan mukaan toiminnanharjoittajalla tarkoitetaan oikeushenkilöä tai luonnollista henkilöä, joka tuottaa, valmistaa, hankkii, tuo maahan, luovuttaa kulutukseen tai käyttää raaka-ainetta, biopolttoainetta, bionestettä, biomassapolttoainetta tai niitä sisältäviä polttoaineita tai joka tosiasiallisesti määrää mainitusta toiminnasta ja johon lakia sovelletaan 2, 2 a tai 2 b §:n nojalla. Ainoastaan kestävyyslain mukainen toiminnanharjoittaja voi hakea kestävyysjärjestelmän hyväksyntää Energiavirastolta.

Energiaviraston hyväksymällä kestävyysjärjestelmällä toiminnanharjoittaja voi osoittaa tuottamiensa, valmistamiensa, hankkimiansa, maahan tuomiensa, kulutukseen luovuttamiensa tai käyttämiensä raaka-aineiden, biopolttoaineiden, bionesteiden tai biomassapolttoaineiden kestävyyskriteerien mukaisuuden. Kestävyyslain 23 §:n 2 momentin mukaan toiminnanharjoittaja saa antaa kestävyystodistuksen 13 §:n mukaisen hakemuksen tai 17 §:n mukaisen muutoshakemuksen jättämisen jälkeen tuotetusta, valmistetusta, hankitusta, maahan tuodusta, kulutukseen luovutetusta tai käytetystä biopolttoaine-, bioneste-, biomassapolttoaine- ja raaka-aine-erästä, jos toiminnanharjoittaja pystyy osoittamaan, että sillä on ollut käytössä asianmukaiset menettelyt kestävyyskriteereiden täyttymisen varmistamiseksi ja erä on luotettavasti kirjattu ainetaseeseen.

Kestävyyslain 38 §:n mukaan Energiavirasto voi toiminnanharjoittajan hakemuksesta päättää antaa ennakkotiedon siitä, onko raaka-ainetta pidettävä jätteenä, tähteenä, syötäväksi kelpaamattomana selluloosana tai lignoselluloosana sovellettaessa nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia. Ennakkotieto on voimassa toistaiseksi. Energiavirasto voi peruuttaa antamansa ennakkotiedon lainkäyttöviranomaisen päätöksellä tapahtuneen säännöksen tulkinnan muuttumisen vuoksi tai muusta erityisestä syystä.

3.2 Nykytilan arviointi

Kestävyyslain 2 § ei sisällä viittausta sähköverolakiin. Sähköverolaki kuitenkin edellyttää biokaasun kestävyuden osoittamista veroedun saamiseksi. Kestävyyslain soveltamissäännösten johdosta pelkkä verovelvollisuus sähköverolain nojalla ei oikeuta hakemaan Energiavirastolta kestävyysjärjestelmän hyväksyntää, sillä sähköverolain mukaiset verovelvolliset eivät täytä kestävyyslain mukaista toiminnanharjoittajan määritelmää. Verovelvolliset, joiden laitosten kokonaislämpöteho ylittää 2 megawattia ovat voineet osoittaa lämmitysbiokaasun kestävyuden, sillä he täyttävät kestävyyslain toiminnanharjoittajan määritelmän 2 a §:n nojalla. Lainsäädännön epäjohdonmukaisuus koskettaa käytännössä niitä lämmitys- ja työkonebiokaasun tuottajia, joiden biokaasun tuotanto on yli 1 GWh vuodessa, mutta joiden laitosten kokonaislämpöteho on alle 2 megawattia. Tällaisia toimijoita arvioidaan olevan noin 20–30 kappaletta. Mikäli verovelvollinen ei osoita Energiaviraston hyväksymän kestävyysjärjestelmän avulla biokaasun kestävyyttä, verotetaan biokaasu lämmityskäytössä korkeimmalla biokaasun verotasolla, joka vastaa fossiilisen maakaasun verotasoa.

Vallitsevaa epäjohdonmukaista oikeustilaa on tilapäisesti pyritty ratkaisemaan Verohallinnon ohjeistuksella (VH/1061/00.01.00/2022), jonka mukaan jos biokaasun tuotantoa on yli 1 GWh vuodessa eikä tuottajalla ole vähintään 2 megawatin nimellislämpötehoista laitosta, eikä laitos ole hakeutunut jakeluvuorituksen alaisuuteen, kyseisen tuottajan biokaasun katsotaan olevan verotuksen näkökulmasta kestävää ilman Energiaviraston hyväksymää kestävyysjärjestelmää.

Verohallinto on 19.6.2023 päivittänyt ohjeistustaan (VH/3237/00.01.00/2023) lämmitysbiokaasun osalta. Päivitetyn ohjeen mukaan edellä kuvattua poikkeuskäytäntöä jatketaan vuoden 2023 loppuun asti, minkä jälkeen lämmitysbiokaasun tuottajan tuottama biokaasu katsotaan valmisteverotuksessa ei-kestäväksi biokaasuksi 1.1.2024 alkaen, ellei tuottajalla ole Energiaviraston hyväksymää kestävyysjärjestelmää tai kestävyysjärjestelmän hyväksyminen ei ole vireillä Energiavirastossa.

Oikeustilan pysyvä korjaaminen edellyttää kestävyyslain muuttamista, jotta biokaasun tuottajat voisivat vuodesta 2024 alkaen osoittaa kestävyysjärjestelmän avulla tuottamansa biokaasun kestävyuden.

Sähköverolain 2 §:n 14 b kohdan b alakohdan nojalla jätteistä, tähteistä, syötäväksi kelpaamattomasta selluloosasta ja lignoselluloosasta valmistettuun biokaasuun sovelletaan lämmitys- ja työkonekäytössä alemmaa veroluokkaa, eli niin sanottua T-veroluokkaa. Kestävyyslain 38 §:n mukaan ennakkotiedon voi hakea ainoastaan nestemäisten polttoaineiden valmisteverolain mukaiset toiminnanharjoittajat. Ennakkotietoa haetaan tyypillisesti tilanteessa, jossa toiminnanharjoittaja harkitsee uuden raaka-aineen sisällyttämistä kestävyysjärjestelmäänsä ja haluaa etukäteen varmistua, miten raaka-aineista valmistettua uusiutuvaa polttoainetta kohdeltaisiin valmisteverotuksessa. Ilman kestävyyslain muutosta sähköverolain mukaiset biokaasutoimijat eivät pystyisi hakemaan Energiavirastolta ennakkotietoa siitä, onko raaka-ainetta pidettävä jätteenä, tähteenä, syötäväksi kelpaamattomana selluloosana tai lignoselluloosana sovellettaessa sähköverolakia.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että kestävyyslain 2 §:ään ja 38 §:ään lisättäisiin viittaukset lakiin sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta. Sähköverolain mukaiset biokaasutoimijat voisivat jatkossa hakeutua kestävyysjärjestelmän piiriin osoittaakseen lämmitys- ja työkonebiokaasun kestävyuden. Lisäksi toiminnanharjoittajan olisi mahdollista hakea ennakkotieto siitä, onko kyseessä olevaa raaka-ainetta pidettävä jätteenä, tähteenä, syötäväksi kelpaamattomana selluloosana tai lignoselluloosana sovellettaessa sähköverolakia.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan tehtäväksi kestävyyslakiin tarvittavat muutokset RED II –direktiivin kansallisen täytäntöönpanon täydentämiseksi. Lakiin lisättäisiin RED II –direktiivin 29 artiklan 1 kohdan 2 ja 3 alakohdassa edellytetyt säännökset eräisiin jätteisiin ja tähteisiin sovellettavista kestävyyskriteereistä. Samalla biologisesti erityisen monimuotoinen ruohoalue määriteltäisiin tarkemmin, erityisesti siltä osin milloin luonnontilaista ja ei-luonnontilaista ruohoa pidettäisiin kestävyyslain tarkoittamana biologisesti erityisen monimuotoisena. Esityksessä ehdotetaan myös tarkennettavaksi RED II –direktiivin 29 artiklan 10 kohdan 2 alakohdan nojalla laitoksen toiminnan aloittamiskohta, minkä perusteella biopolttoaineisiin, bionesteisiin ja biomassapolttoaineisiin sovellettava kasvihuonekaasupäästövähennyksen taso määräytyisi.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Yleistä

Kestävyyslain muutoksella ei arvioida olevan julkiseen talouteen tai ympäristöön liittyviä vaikutuksia, minkä vuoksi vaikutusten arviointi keskittyy biokaasutoimijoiden taloudellisiin vaikutuksiin sekä viranomaisvaikutuksiin. Perustellun lausunnon johdosta tehtävät muutokset eivät vaikuta toiminnanharjoittajien kestävyysjärjestelmiin eivätkä johda kestävyysjärjestelmien muutoksiin.

4.2.2 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotettu muutos lisääisi sähköverolain mukaisten toiminnanharjoittajien hallinnosta taakkaa ja kustannuksia, sillä heidän pitäisi vastaisuudessa hakea kestävyysjärjestelmän hyväksyntää Energiavirastolta lämmityksessä ja työkoneissa käytettävän biokaasun verotusta varten. Kestävyysjärjestelmän hyväksyminen edellyttää tiettyjen laadullisten kriteerien täyttymistä, minkä lisäksi toiminnanharjoittajalta vaaditaan vuosittaista raportointia tuotetusta ja käytetystä biokaasusta. Biokaasun toimialan yrityksillä tai alalle vasta tulevilla yrityksillä ei ole entuudestaan kokemusta kestävyyskriteereistä, todentamisesta tai laatuja järjestelmistä. Kestävyyden osoittamiseen liittyvien velvoitteiden täyttäminen tulee vaatimaan yrityksiltä henkilöstöresursseja ja mahdollisesti järjestelmäinvestointeja. Joissakin tapauksissa voi olla tarpeen hyödyntää ulkopuolisia asiantuntijoita. Toiminnanharjoittajille voi lisäksi koitua kustannuksia erinäisten mittauslaitteiden hankinnasta. Päätösmaksu toiminnanharjoittajan suppean kestävyysjärjestelmän hyväksymisestä on 4 000 euroa. Lisäksi kestävyyslain mukaisen ennakkotiedon päätösmaksu on 5 000 euroa.

Työ- ja elinkeinoministeriön Sääntelytaakkalaskuria soveltaen muutosten arvioidaan kasvattavan biokaasulaitoksiin kohdistuvaa sääntelytaakkaa arviolta noin 11 000 euroa kertaluontoisesti ja sen lisäksi muutamia tuhansia euroja vuosittain. Kustannukset koostuvat päätösmaksusta, todentajan perimistä maksuista sekä työajasta, joka käytettäisiin kestävyysjärjestelmän laatimiseen ja vuosittaiseen raportointiin. Sääntelytaakan arviointiin on kerätty tietoja Suomen Bio-kierto ja Biokaasu ry:n kohdennetun jäsenkyselyn kautta. Kustannusten suuruuteen vaikuttaa kuitenkin merkittävästi muun muassa toiminnan luonne, laajuus ja käytettävien raaka-aineiden määrä sekä alkuperä, minkä vuoksi yritysکوhtainen sääntelytaakka voi olla edellä kuvattua pienempi. Hallinnollinen taakka on kestävyysjärjestelmien hyväksymisvaiheessa suurempi ja se kevenee siirryttäessä järjestelmien hallinnointivaiheeseen.

Ehdotetut kestävyyslain muutokset vaikuttaisivat välillisesti myös biokaasutoimijoiden verotukseen. Sähköverolain mukaan lämmityksessä ja työkoneissa käytettävän ei-kestävän biokaasun vero on 23,354 euroa/MWh. Kestävän biokaasun vero on puolestaan 7,754 euroa/MWh ja tähteistä, jätteistä, syötäväksi kelpaamattomasta selluloosasta ja lignoselluloosta valmistetun lämmityksessä ja työkoneissa käytettävän biokaasun vero on 1,284 euroa/MWh. Näin ollen kestäväksi osoitetun T-luokan lämmitysbiokaasun veroetu olisi vuosittain noin 22 000 euroa/GWh verrattuna ei-kestävään lämmitysbiokaasuun.

4.2.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Energiavirasto vastaa kestävyyslain mukaisista viranomaistehtävistä mukaan lukien toiminnanharjoittajan kestävyysjärjestelmien hyväksymisestä. Sääntelyn laajentumisen myötä Energiaviraston tehtävien määrä lisääntyy, kun toiminnanharjoittajien kokonaismäärä nousee 20-30 toiminnanharjoittajalla. Toiminnanharjoittajien määrään liittyy kuitenkin jonkin verran epävar-

muuksia, sillä osa yrityksistä voi päättää olla hakeutumatta kestävyysjärjestelmän piiriin. Neuvonnan tarpeen oletetaan kasvavan jonkin verran ottaen huomioon kestävyys sääntelyn piiriin tulevien toiminnanharjoittajien pieni koko ja mahdollinen kokemattomuus kestävyyslain mukaisista menettelyistä. Ennakkotietoa koskevien hakemusten määrän ei odoteta muutoksen myötä kasvavan merkittävästi. Energiavirasto on arvioinut, että edellä mainitut muutokset lisäävät työmäärää 2 henkilötyövuodella. Esityksestä aiheutuvat lisätehtävät arvioidaan voitavan hoitaa osin hakemusmaksuista saatavilla tuloilla.

Perustellun lausunnon johdosta tehtävät muutokset kestävyyslakiin eivät aiheuta muutoksia Energiaviraston menettelyihin.

Energiaviraston resurssitilannetta seurataan sääntelyn tehokkaan toimeenpanon varmistamiseksi. Energiaviraston resurssitilannetta tullaan tarkastelemaan uudelleen RED II-direktiiviä koskevan muutosdirektiivin kansallisen täytäntöönpanon yhteydessä.

Kestävyyskriteerisääntelyn laajentumisella on vaikutusta myös todentajien toimintaan. Sääntelyn muutos aiheuttaa lisätöitä todentajille ja edellyttää mahdollisesti lisähenkilöresursseja.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Esityksen valmistelussa on arvioitu eri vaihtoehtoja vallitsevan epäjohtonmukaisen oikeustilan korjaamiseksi. Yhtenä vaihtoehtona esitettiin sähköverolain muuttamista siten, että verottomaksi ja huoltovarmuusmaksuttomaksi olisi säädetty biokaasu, jonka biokaasun tuottaja on tuottanut ja joka käytettäisiin laitoksessa, jonka kokonaislämpöteho on alle 2 MW. Käytännössä tämä tarkoittaisi sähköverolain pientuottajan määritelmän muuttamista. Sähköverolain 2 §:n 18 d kohdan mukaan biokaasun pientuottajalla tarkoitetaan sitä, jonka tuottaman biokaasun määrä kalenterivuodessa on enintään yksi gigawattitunti. Biokaasun pientuottaja raja on kansallisesti määritelty energiaverodirektiivin 21 artiklan 6 kohdan perusteella, joka mukaan jäsenvaltioiden ei tarvitse käsitellä ”energiatuotteiden tuotantona” toimia, joiden aikana syntyy satunnaisesti pieniä määriä energiatuotteita. Suomi on kansallisesti määritellyt verottomuuden rajan biokaasun osalta yhteen gigawattituntiin. Rajan nostaminen voisi mahdollisesti johtaa direktiivin tarkoituksen vastaiseen täytäntöönpanoon, vaikka säännöksessä mahdollistetaankin kansallinen määrittely pientuotannolle. Tämä vuoksi pientuottajan määritelmän muuttamista koskemaan alle 2 MW:n laitoksia ei pidetty toteuttamiskelpoisena vaihtoehtona kestävyyskriteerisääntelyn soveltamisalan laajentamiselle. Lisäksi biokaasun käytön verottomuuden rajaamiselle ei löytynyt perusteita energiaverodirektiivistä.

Toisena vaihtoehtona esitettiin, että muutosta ei toteutettaisi lainkaan. Tällöin epäjohtonmukainen oikeustila säilyisi ja alle 2 MW:n laitosta operoivat verovelvolliset eivät olisi oikeutettuja kestävyysjärjestelmän hakemiseen pienen laitostehonsa vuoksi ja joutuisivat näin ollen maksamaan biokaasusta ei-kestävän biokaasun mukaista veroa, vaikka kyse olisikin tosiasiallisesti kestävästä biokaasusta. Ei-kestävän biokaasun minimiverotus olisi alle 2 MW:n laitosta operoivalle biokaasun tuottajalle yli 23 000 euroa vuodessa. Tätä ei pidetty toimijoiden näkökulmasta oikeudenmukaisena vaihtoehtona.

Valmistelun yhteydessä oli esillä vaihtoehto, ettei Euroopan komission perustellun lausunnon johdosta ryhdyttäisi lainkaan lainsäädäntötoimenpiteisiin. Suomi on vastauksessaan perusteltuun lausuntoon todennut komissiolle kansallisen tilanteen ja miksi se katsoo, että säännökset on tosiasiallisesti riittävällä tasolla pantu kansallisesti täytäntöön. Vaihtoehdosta kuitenkin luo-

vuttiin, koska haluttiin välttää riski siitä, että Suomi joutuisi rikkomusmenettelyn tuomioistuinvaiheeseen RED II –direktiivin täytäntöönpanon puutteellisuuden vuoksi. Valmisteluvaiheessa pidettiin varmempana vaihtoehtona esityksen mukaista vaihtoehtoa säätää tarkemmin kestävyyskriteereistä suoraan lain tasolla.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Lainsäädäntö ja käytäntö eräissä Euroopan unionin maissa on kuvattu hallituksen esityksessä eduskunnalle energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamisesta (HE 152/2022 vp.), s. 15 ja hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi biopolttoaineista ja bionesteistä annetun lain muuttamisesta (HE 70/2020 vp.) s. 25-29.

Euroopan komissio oli vuonna 2020 hyväksynyt Ruotsin biokaasua koskevan verovapauden jatkamisen vuoteen 2030 asti. Euroopan unionin yleinen tuomioistuin kuitenkin kumosi Ruotsin vapautuksen lämmitysbiokaasun energia- ja hiiliverosta 21.12.2022 (Landwärme GmbH v Euroopan komissio, 2020/C 414/68). Ruotsin verottaja on ilmoittanut 7.3.2023 lopettavansa biokaasun verovapauden. Muutos koskee noin 700 yritystä.

6 Lausuntopalaute

Esitysluonnos oli lausunnoilla 28 päivästä elokuuta 10 päivään syyskuuta 2023 lausuntopalvelu.fi -verkkopalvelussa. Esitysluonnoksen lausuntoaika on ollut Euroopan komission käynnistämän rikkomusmenettelyn vuoksi tavanomaista lyhyempi.

Lausuntoa pyydettiin seuraavilta tahoilta: maa- ja metsätalousministeriö, ympäristöministeriö, valtiovarainministeriö, Energiavirasto, Verohallinto, Bioenergia ry, Elinkeinoelämän Keskusliitto EK ry, Energiateollisuus ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry ja Suomen luonnonsuojeluliitto ry.

7 Säännöskohtaiset perustelut

2 §. *Lain suhde muuhun lainsäädäntöön.* Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin viittaus sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettuun lakiin. Viittauksen lisäämisellä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain mukaiset toimijat täyttäisivät kestävyyslain toiminnanharjoittajan määritelmän ja voisivat näin ollen hakea kestävyysjärjestelmälleen Energiaviraston hyväksynnän. Kyseisellä muutoksella korjattaisiin lainsäädännössä vallitseva epäjohtomukaisuus.

5 a §. *Jätteet ja tähteet.* Jätteitä ja tähteitä koskevaa pykälää tarkennettaisiin Euroopan komission Suomelle osoittaman perustellun lausunnon johdosta. Verrattuna voimassa olevaan kestävyyslakiin pykälän ensimmäinen momentti säilyisi pääosin vastaavassa muodossa. Pääsäännön mukaan muista kuin maataloudesta, vesiviljelystä, kalastuksesta ja metsätaloudesta suoraan peräisin olevista jätteistä ja tähteistä tuotettujen biopolttoaineiden, bionesteiden ja biomassapolttoaineiden tulee täyttää ainoastaan kasvihuonekaasupäästövähennystä koskeva kestävyyskriteeri. Pykälän ensimmäistä momenttia muutettaisiin tarkentamalla, että edellä kuvattua pääsääntöä sovellettaisiin myös jätteisiin ja tähteisiin, jotka jalostettaisiin ensin joksikin tuotteeksi ennen jatkojalostusta biopolttoaineiksi, bionesteiksi ja biomassapolttoaineiksi. Ehdotus täydentäisi sääntelyä RED II –direktiivin 29 artiklan 1 kohdan 2 alakohdan osalta esitettyjä puutteita.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin kiinteitä yhdyskuntajätteitä koskeva poikkeussäännös. Momentin mukaan kiinteistä yhdyskuntajätteistä tuotettuun sähköön, lämmitykseen ja jäähdytykseen ei sovellettaisi 6 §:ssä säädettyä kestävyyskriteeriä. Sääntely perustuu RED II-direktiivin 29 artiklan 1 kohdan 3 alakohtaan.

Maatalousmaasta peräisin oleville jätteille ja tähteille asetettu lisäkriteeri siirrettäisiin pykälän 3 momenttiin muuttamatta sen sisältöä.

6 §. Kasvihuonekaasupäästövähennys. Pykälään lisättäisiin uusi 5 momentti, jossa säädettäisiin laitoksen toiminnan aloittamisen ajankohdasta. Laitoksen toiminnan ajankohdan määrittäminen vaikuttaisi sovellettaviin kasvihuonekaasupäästövähennysvaatimuksiin, jotka on sidottu laitoksen toiminnan aloittamisen ajankohtaan. Momentin mukaan laitoksen katsottaisiin olevan toiminnassa, jos biopolttoaineiden, liikennealalla kulutetun biokaasun ja bionesteiden fyysinen tuotanto ja lämmitys- ja jäähdytysenergian ja sähkön fyysinen tuotanto biomassapolttoaineista on alkanut. Sääntely perustuu RED II:n 29 artiklan 10 kohdan toiseen alakohtaan.

7 §. Biologinen monimuotoisuus. Pykälässä säädettyä biologista monimuotoisuutta koskevaa kestävyyskriteeriä täydennettäisiin säätämällä tarkemmin, mitä pykälän 4 kohdassa mainitulla biologisesti erittäin monimuotoisella ruohoalueella tarkoitetaan. Ehdotus täydentäisi sääntelyä RED II – direktiivin 29 artiklan 3 kohdan d alakohdan osalta esitetyjä puutteita.

Biologisesti erittäin monimuotoinen ruohoalue voisi olla a alakohdan perusteella luonnontilainen eli ruohoalue, joka säilyisi sellaisena ilman ihmisten toimintaa ja joka pitäisi yllä luonnollista lajien koostumusta ja ekologisia ominaisuuksia ja prosesseja.

Kohdan b alakohdan mukaan erityisen monimuotoinen ruohoalue voisi olla myös ei-luonnontilainen. Tällöin kyse olisi ruohoalueesta, joka ei säilyisi sellaisena ilman ihmisen toimintaa ja joka on lajirikasta ja huonontumatonta ja jonka asianomainen toimivaltainen viranomainen on yksilöinyt erittäin monimuotoiseksi. Biopolttoaineita, bionesteitä ja biomassapolttoaineita olisi kuitenkin mahdollista valmistaa sellaisesta raaka-aineesta, joka olisi hankittu erityisen monimuotoisesta ei-luonnontilaiselta ruohoalueesta, mikäli esitetään näyttöä siitä, että alueen säilyminen erityisen monimuotoisena ruohoalueena edellyttää raaka-aineen korjuutta.

38 §. Ennakkotieto. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin viittaus sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettuun lakiin. Jatkossa toiminnanharjoittaja voisi hakea Energiavirastolta ennakkotietoa siitä, pidetäänkö raaka-ainetta jätteenä, tähteenä, syötäväksi kelpaamattomana selluloosana tai lignoselluloosana sovellettaessa sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulisi voimaan 1.1.2024.

Ehdotetun kestävyyslain siirtymäsäännöksen 2 momentin mukaan toiminnanharjoittaja voisi sen estämättä, mitä kestävyyslain 23 §:ssä säädetään, osoittaa jo ennen 13 §:n mukaisen hyväksymishakemuksen jättämistä vuoden 2024 aikana tuotetut, valmistetut tai käytetyt biokaasuerät ja niiden raaka-aineet kestäviksi, jos se toimittaisi hyväksymishakemuksen Energiavirastolle viimeistään 30.6.2024 sekä pystyisi osoittamaan, että sillä on ollut käytössä asianmukaiset menettelyt kestävyyskriteereiden täyttymisen varmistamiseksi ja erä on luotettavasti kirjattu aine-taseeseen.

Toiminnanharjoittajan tulisi kyetä osoittamaan Energiavirastolle osana kestävyyslain 13 §:n mukaista hyväksymishakemustaan, että sillä on ollut käytössä asianmukaiset menettelyt 1.1.2024 lähtien tai mahdollisesti jo ennen sitä, jotta siirtymäsäännöstä voitaisiin soveltaa. Asianmukaisiksi menettelyiksi ennen kestävyysjärjestelmän hyväksymisen yhteydessä vahvistettavia menettelyitä voitaisiin katsoa esimerkiksi sellaisten tietojen hallinta ja säilyttäminen, joista käy ilmi biokaasun raaka-aine-erien kestävyyskriteerien täyttyminen ja määrät. Siirtymäsäännös koskisi sähköverolain mukaisia toiminnanharjoittajia, jotka esimerkiksi käyttävät biokaasua lämmityksessä, työkoneissa tai kiinteästi asennetuissa moottoreissa.

Ehdotetulla kestävyyslain siirtymäsäännöksellä otettaisiin huomioon, että siirtyminen ehdotetun lain mukaiseen kestävyyskriteerien täyttymisen osoittamiseen ei ole käytännössä mahdollista välittömästi lain tultua voimaan. Siirtymäsäännöksellä turvattaisiin siten lain soveltamisalan piiriin tuleville uusille toiminnanharjoittajille riittävä aika toiminnanharjoittajan kestävyysjärjestelmän perustamista, kestävyysjärjestelmän vaatimustenmukaisuutta koskevan todentajan lausunnon hankkimista ja kestävyysjärjestelmän hyväksymistä koskevan hakemuksen käsitteilyä varten.

9 Toimeenpano ja seuranta

Lakiehdotusten toimeenpanon vaikutuksia seurataan työ- ja elinkeinoministeriössä.

10 Suhde muihin esityksiin

10.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Eduskunnassa on samaan aikaan käsitellyssä hallituksen esitys päästökauppalaiksi, jossa ehdotetaan säädettäväksi uusi päästökauppalaki. Samalla voimassa oleva päästökauppalaki sekä laki lentoliikenteen päästökaupasta ehdotetaan kumottavaksi. Myös päästökauppalakea koskeva hallituksen esitys sisältää ehdotuksen kestävyyslain 2 §:n muuttamiseksi.

11 Suhde perustuslakiin ja sääntämisjärjestys

Omaisuuksensuoja

Perustuslain 15 §:n 1 momentin mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Omaisuuksensuoja sisältää paitsi omistajalle lähtökohtaisesti kuuluvan vallan hallita, käyttää ja hyödyntää omaisuuttaan haluamallaan tavalla myös vallan määrätä siitä (PeVL 41/2006 vp, s. 2, PeVL 49/2005 vp, s. 2, PeVL 15/2005 vp, s. 2).

Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä on useasti todettu, että yritykset ja muut elinkeinon harjoittajat eivät voi perustellusti odottaa elinkeinotoimintaansa sääntelevän lainsäädännön pysyvän muuttumattomana (esim. PeVL 55/2018 vp, PeVL 32/2010 vp). Perustuslakivaliokunta onkin katsonut, ettei erilaisia odotusoikeuksia, jotka eivät ole vielä konkretisoituneet, voida pitää perustuslain omaisuuksensuojasäännöksen näkökulmasta turvattuna omaisuutena (PeVL 63/2018 vp). Kestävyysääntelyn soveltamisalan laajentuminen sähköverolain toimijoihin johtuu lämmitys- ja työkonebiokaasun verotusmuutoksista, jotka edellyttävät kestävyuden osoittamista. Tältä osin ehdotetulle sääntelylle on riittävä peruste. Ehdotetusta muutoksesta aiheutuvia lisäkustannuksia voidaan pitää lämmitys- ja työkonebiokaasun tuottajien liiketoiminnan kannalta poikkeuksellisina, mutta lisäkustannusten määrää suhteessa lämmitys- ja työkonebiokaasun tuottajien samaan veroetuun ei voida pitää kohtuuttomana.

Euroopan komission perustellun lausunnon johdosta ehdotetut muutokset kestävyyslakiin ovat pääosin teknisluonteisia tarkennuksia, jotka eivät suoraan vaikuta jo hyväksytyihin toiminnanharjoittajien kestävyysjärjestelmiin. Käytännössä Energiavirasto jo nykyisiin edellyttää, että ehdotetut säännökset huomioidaan toiminnanharjoittajien kestävyysjärjestelmissä.

Lakiehdotuksen 38 §:n mukaisen raaka-ainetta koskevan ennakkotiedon hakemismahdollisuuden laajentaminen myös sähköverolain mukaisille toiminnanharjoittajille voidaan katsoa jossain määrin perustavan toiminnanharjoittajalle perustuslain 15 §:n 1 momentissa tarkoitetun omaisuuden suojan piiriin kuuluvia varallisuus oikeudellisia oikeuksia. Toiminnanharjoittaja voi saada perustuslainsuojaa oikeusasemalleen ja tekemilleen investoinneille lähinnä perustuslain 15 ja 18 §:n yhteisvaikutuksen nojalla. Sääntelyn taustalla voidaan katsoa olevan sähköverolain soveltamisen kannalta hyväksyttävä peruste. Lisäksi ehdotus asettaa sähköverolain piirissä olevat toiminnanharjoittajat yhdenvertaiseen asemaan nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain mukaisten toimijoiden kanssa, joille ennakkotiedon hakeminen on jo voimassa olevan lain nojalla mahdollista.

Lakiehdotus ei sisällä perustuslain kannalta ongelmallisia perusoikeusrajoituksia tai muita valtiosääntöoikeudellisia kysymyksiä. Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Koska uusiutuvan energian käytön edistämisestä annetussa direktiivissä on säännöksiä, jotka ehdotetaan pantaviksi täytäntöön lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain (393/2013) 2 §:n 1 momentti, 5 a §, 7 §:n 4 kohta ja 38 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 2 §:n 1 momentti laissa 604/2021, 5 a § ja 7 §:n 4 kohta laissa 967/2020 ja 38 §:n 1 momentti laissa 388/2017, sekä

lisätään 6 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 967/2020 ja 604/2021, uusi 5 momentti, seuraavasti:

2 §

Lain suhde muuhun lainsäädäntöön

Tätä lakia sovelletaan biopolttoaineisiin, bionesteisiin ja biomassapolttoaineisiin seuraavien lakien mukaisesti:

1) uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annettu laki (446/2007), jäljempänä *jakeluvelvoitelaki*;

2) nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annettu laki (1472/1994);

3) päästökauppalaki (311/2011);

4) lentoliikenteen päästökaupasta annettu laki (34/2010);

5) eräiden polttoaineiden elinkaarenaikaisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä annettu laki (170/2018);

6) biopolttoöljyn käytön edistämisestä annettu laki (418/2019);

7) sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettu laki (1260/1996).

5 a §

Jätteet ja tähteet

Muista kuin maataloudesta, vesiviljelystä, kalastuksesta ja metsätaloudesta suoraan peräisin olevista jätteistä ja tähteistä tuotettujen biopolttoaineiden, bionesteiden ja biomassapolttoaineiden tulee täyttää ainoastaan 6 §:ssä säädetty kestävyyskriteeri. Tätä sovelletaan myös jätteisiin ja tähteisiin, jotka jalostetaan ensin joksikin tuotteeksi ennen jatkojalostusta biopolttoaineiksi, bionesteiksi ja biomassapolttoaineiksi.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, kiinteästä yhdyskuntajätteestä tuotettuun sähkön, lämmitykseen ja jäähdytykseen ei sovelleta 6 §:ssä säädettyä kestävyyskriteeriä.

Maatalousmaasta peräisin olevista jätteistä ja tähteistä tuotettujen biopolttoaineiden, bionesteiden ja biomassapolttoaineiden osalta tulee toiminnanharjoittajalla olla käytössä seuranta- tai hallintasuunnitelmat maan laatuun ja maaperän hiileen kohdistuviin vaikutuksiin puuttumiseksi.

6 §

Kasvihuonekaasupäästövähennys

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetun laitoksen katsotaan olevan toiminnassa, jos biopolttoaineiden, liikennealalla kulutetun biokaasun ja bionesteiden fyysinen tuotanto ja lämmitys- ja jäähdytysenergian ja sähkön fyysinen tuotanto biomassapolttoaineista on alkanut.

7 §

Biologinen monimuotoisuus

Maatalousbiomassa ei saa olla peräisin alueelta, joka tammikuussa vuonna 2008 tai sen jälkeen oli:

-
- 4) yli hehtaarin suuruinen biologisesti erityisen monimuotoinen ruohoalue, joka on:
- a) luonnontilaisena eli ruohoalueena, joka säilyisi sellaisena ilman ihmisen toimintaa ja joka pitää yllä luonnollista lajien koostumusta ja ekologisia ominaisuuksia ja prosesseja; tai
 - b) ei-luonnontilaisena eli ruohoalueena, joka ei säilyisi sellaisena ilman ihmisen toimintaa ja joka on lajirikasta ja huonontumatonta ja jonka asianomainen toimivaltainen viranomainen on yksilöinyt erittäin monimuotoiseksi, ellei esitetä näyttöä siitä, että raaka-aineen korjuu on tarpeen, jotta alue säilyisi erittäin monimuotoisena ruohoalueena.

38 §

Ennakkotieto

Energiavirasto voi toiminnanharjoittajan hakemuksesta päättää antaa ennakkotiedon siitä, onko raaka-ainetta pidettävä jätteenä, tähteenä, syötäväksi kelpaamattomana selluloosana tai lignoselluloosana sovellettaessa nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia tai sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2024.

Toiminnanharjoittaja voi lain 23 §:ssä säädetyn estämättä osoittaa jo ennen 13 §:n mukaisen hyväksymishakemuksen jättämistä vuoden 2024 aikana tuotetut, valmistetut tai käytetyt biokaasuerät ja niiden raaka-aine-erät kestäviksi, jos se toimittaa hakemuksen Energiavirastolle viimeistään 30 päivänä heinäkuuta 2024 ja pystyy osoittamaan, että sillä on ollut käytössä asianmukaiset menettelyt kestävyyskriteereiden täyttymisen varmistamiseksi ja erä on luotettavasti kirjattu ainetaseeseen. Edellytyksenä on lisäksi, että toiminnanharjoittajaan sovelletaan sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia (1260/1996).

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Petteri Orpo

Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen